

Huollon ja tapaamisoikeuden rikosoikeudellinen suoja

17.11.2015

Matti Tolvanen

OTT, rikos- ja prosessioikeuden
professori

Nykytila

- RL 25:5: Lapsen omavaltainen huostaanotto
 - Tekijänä vanhempi, kasvatusvanhempi, huoltaja tai lapselle läheinen henkilö
 - Omavaltainen ottaminen huostaan
 - Siltä, jonka huostassa lapsi on
 - KKO 2015:56
- RL 25:5a: Lapsikaappaus
 - Lapsen huoltoa koskevia oikeuksia loukaten
 - Lapsi viedään pois asuinvaltiostaan tai jätetään palauttamatta sinne
 - Oikeuksia käytettiin tai olisi käytetty
 - Ks. Em. KKO:n ratkaisu

Nykytila

- Tapaamisoikeuden täytäntöönpano
 - Ei kriminalisointia
 - Sakon uhka
 - Nouto
 - Käyttö poikkeuksellista
 - Hankalasti toteutettavissa

Kriminalisoinnin tarve?

- Mitä suojataan?
 - Lapsen oikeutta
 - Vanhemman oikeutta tavata
- Onko suoja riittävä?
 - Pakkotäytäntöönpano harvinainen
 - Edellyttäisi moniammatillista viranomaisyhteistyötä
 - Huoltajan suoja selkeästi parempi
 - Pulmat koskevat myös yhteishuoltajuutta

Kriminalisoinnin teho?

- Kriminalisoinnin tavoite ei ole vain pelotus
- Moraali
 - Sovinnollisuuden edistäminen ensisijaista
 - Entä jos ei ole halua sovinnollisuuteen?
- Luottamus viranomaistoiminnan puolueettomuuteen ja tehokkuuteen
 - Yhdenvertaisuus
- Tehoaisiko sakonuhka tai lievä vankeusuhka
 - Rangaistus on kuitenkin moite
 - Moitteen tarve?
 - Rikoslain viimesijaisuus

Laillisuusperiaatteen vaatimukset

- Epätäsmällisyyskielto
- Olisiko tapaamisoikeuden estämisen kriminalisointi määriteltävissä laillisuusperiaatteen vaatimukset täyttäen?
 - Tahallisuus
 - Toistuvuus
 - Tapaamisen estäminen
 - Vrt. RL 25:5 ja 25:5a